

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת גלעד קריב
קטי קטרין שטרית
יואב סגלוביץ'

פ/25/5546

הצעת חוק הגבלת פיטורי עובד שהתאלמן בתקופה הסמוכה לפטירת בן הזוג, התשפ"ה-2025

הגדרות

1. בחוק זה –

"פיטורים" – לרבות אי חידוש חוזה עבודה לתקופה קצובה, שהוא אחד מאלה:

(1) חוזה עבודה לתקופה קצובה של 12 חודשים או יותר;

(2) חוזה עבודה לתקופה קצובה הפחותה מ-12 חודשים, שהאריך או שחידש העסקה קודמת של העובד שהיתה סמוך לפני תחילת תוקפו של החוזה.

2. הגבלת פיטורי עובד שהתאלמן בתקופה הסמוכה לפטירת בן הזוג

מעסיק לא יפטר עובד שבן זוגו נפטר בשלושת החודשים שלאחר פטירת בן הזוג אלא בהיתר מאת שר העבודה (להלן – השר); לא יתיר השר פיטורים כאמור אם הם, לדעתו, קשורים לפטירת בן הזוג; הוראות סעיף זה יחולו הן על עובד קבוע והן על עובד זמני ובלבד שהעובד עבד אצל אותו מעסיק או באותו מקום עבודה שישה חודשים לפחות לפני מועד הפטירה.

3. הוראות מיוחדות לגבי עובד של קבלן כוח אדם

היה המעסיק קבלן כוח אדם כהגדרתו בחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996, (בסעיף קטן זה – חוק קבלני כוח אדם)¹, והעובד הועסק אצלו בפועל במשך שישה חודשים לפחות יחולו נוסף על הוראות סעיף 2 גם הוראות אלה:

(1) יראו, לעניין סעיף 2, גם הפסקה זמנית של העסקת העובד כפיטורים;

¹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 201.

(2) לא יגרום מעסיק בפועל כהגדרתו בחוק קבלני כוח אדם לכך שקבלן כוח אדם יפטר את העובד בניגוד להוראות סעיף זה; פוטר עובד בניגוד להוראות סעיף זה חזקה היא שהמעסיק בפועל הוא שגרם לפיטורים, אלא אם כן הוכיח אחרת;

(3) בקשה להיתר לפי סעיף 2 תוגש הן בידי המעסיק בפועל והן בידי קבלן כוח האדם.

4. דין המדינה לעניין חוק זה, דין המדינה כדין כל מעסיק אחר.

5. שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה.

6. תיקון חוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011², בתוספת השנייה, בחלק ג', בסימן א', אחרי פרט (14א) יבוא:
העבודה האכיפה של דיני העבודה

"(14ב) איסור פיטורי עובד שהתאלמן בלא היתר בניגוד לחוק הגבלת פיטורי עובד שהתאלמן בתקופה הסמוכה לפטירת בן הזוג, התשפ"ה-2025";

ד ב ר י ה ס ב ר

כיום, לא קיימת בחקיקה הגנה מפני פיטורים לאלמנות ואלמנים בתקופה הסמוכה לאובדן בן הזוג ופעמים רבות המערכת אינה מתחשבת במצבם של האבלים. משפחות שכולות רבות נאלצות להתמודד עם גזירת פיטורים ממקום העבודה בתקופה זו, באופן שאינו מאפשר לאלמנה או לאלמן לפרנס ולהחזיק את המשפחה. לפיכך, מוצע לקבוע הגנה על פיטורים בתקופת האבל ובשלושת החודשים הסמוכים לפטירת בן הזוג.

מוות של בן או בת זוג הוא אירוע טראומטי ביותר, ומשפיע משמעותית על כל היבטי החיים של המשפחה – הרגשי, הכלכלי והחברתי. מחקרים מראים כי בתקופה הסמוכה לאובדן, המשפחה נמצאת בסיכון מוגבר להתפרקות, והילדים עלולים להידרדר למצבי סיכון. מחקר מקיף שנעשה בשנת 2021 הראה כי 40% מהילדים היתומים בישראל חיים בעוני ונתמכים על קצבת שארים – הקצבה הנמוכה בישראל.

במקרה מוות של הורה, ההורה הנותר נדרש להתמודד לבדו עם גידול הילדים והמשפחה והופך להיות המפרנס היחיד. זאת, במקביל להתמודדות עם השכול והאובדן המשפיעים מטבע הדברים על התפקוד היומיומי כמו גם על רמת התפקוד במקום העבודה. מעבר להיעדרות הברורה בימי האבל הראשונים, ובימי הלוויה והשבעה, ההורה הנותר נאלץ להתמודד עם השלכות השכול והאחריות על הטיפול בילדים, דבר המצריך תקופת הסתגלות טבעית על מנת שלא יפלט משוק העבודה ויוכל להמשיך לפרנס את המשפחה.

ישנה חשיבות ברורה במתן כלים לאלמנות ואלמנים על מנת שיוכלו להמשיך ולעבוד. מקום העבודה מהווה עוגן משמעותי בתהליך השיקום, מספק ביטחון כלכלי, ומונע הידרדרות של המשפחה לעוני. יתרה

² ס"ח התשע"ב, עמ' 62.

מכך, המשך התעסוקה מסייע בשמירה על שגרת חיים, מעניק תחושת משמעות ומהווה מסגרת תומכת בתקופה הקשה של ההתמודדות עם האובדן.

לפיכך מוצע להגביל את פיטוריו של עובד שהתאלמן במשך שלושת החודשים הראשונים שלאחר הפטירה בכפוף לאפשרות לקבלת היתר מאמת שר העבודה, ובלבד שהיתר כאמור לא יינתן אם יש קשר בין הפיטורים ובין ההתאלמות. מוצע לקבוע התאמות של ההגבלה האמורה לגבי עובד כאמור שמועסק על ידי קבלן כוח אדם אצל מעסיק בפועל. כמו כן מוצע לקבוע כי בשל הפרת האיסור על פיטורי עובד כאמור בלא היתר ניתן יהיה להטיל עיצום כספי.

כך, ההגנה המוצעת אינה מוחלטת, אלא מאוזנת ומתחשבת גם בצרכי המעסיקים. היא מאפשרת פיטורים בנסיבות מיוחדות, כאשר קיימת הצדקה עניינית שאינה קשורה להתאלמות. הצעת החוק מבטיחה כי החלטת הפיטורים תיבחן בקפידה ובאופן מקצועי על ידי הגורמים המוסמכים במשרד העבודה. מנגנון זה נועד לוודא כי נשקלו כל החלופות האפשריות טרם קבלת החלטה על פיטורים. הצעת חוק זו נוסחה בסיוע של עמותת "חמניות – הבית ליתומים בישראל".

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ו בשבט התשפ"ה (24.02.2025)